

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра тактико-спеціальної підготовки
навчально-наукового інституту поліцейської діяльності

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Базова загальновійськова підготовка»
(теоретична підготовка)

Назва освітньо-професійної програми	Усі освітньо-професійні програми
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Усі галузі знань
Назва спеціальності	Усі спеціальності
Вид навчальної дисципліни	Вибіркова
Рік навчання	Перший, другий

АРКУШ ПОГОДЖЕННЯ**Генеральний штаб Збройних Сил України****ПОГОДЖЕНО**

Тимчасово виконуючий обов'язки начальника
Центрального управління військової освіти і
науки Генерального штабу Збройних Сил України
полковник

Андрій ТРИСТАН

«__» _____ 20__ року

Розробник: кафедра тактико-спеціальної підготовки навчально-наукового
інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ.

Розглянуто науково-методичною радою НАВС,
протокол від «__» _____ 20__ № _____

Викладач
кафедри тактико-спеціальної підготовки
навчально-наукового інституту
поліцейської діяльності
«__» _____ 20__ року

Богдан ЛІЩУК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1-й та 3-й семестри
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальну дисципліну розроблено відповідно до Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 червня 2024 року № 734 (далі – Постанова № 734) та Типової програми «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських» (теоретична підготовка), затвердженої начальником Генерального штабу Збройних Сил України.

Відповідно до Постанови № 734 навчальна дисципліна «Базова загальновійськова підготовка» (теоретична підготовка) обов'язково викладається для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти на денній формі здобуття освіти.

Навчальна дисципліна передбачає вивчення основних засад державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, основних положень та норм міжнародного гуманітарного права, основних вимог статутів Збройних Сил України, основ психологічної, розвідувальної, інженерної, тактичної та вогневої підготовки, домедичної допомоги, РХБЗ (ХБРЯ) захисту, виживання, військової топографії, зв'язку та комунікації.

Навчальна дисципліна «Базова загальновійськова підготовка» (теоретична підготовка) включає теми, які охоплюють теоретичні знання та початкові вміння та навички з базової загальновійськової підготовки, які в подальшому розвиваються та вдосконалюються під час проходження практичної підготовки і спрямована на підготовку здобувачів вищої освіти за ВОС-100 «Стрілець».

3. МЕТА ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬСЯ ВИВЧЕННЯМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: формування у здобувачів вищої теоретичних знань з військово-облікової спеціальності, простих умінь та навичок, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Очікувані результати навчання: здобуття на основі отриманих знань у військовій сфері здатність виконувати належно певні дії на практиці. Оперативна (бойова, спеціальна, індивідуальна) спроможність до виконання конкретних завдань.

Дисципліна спрямована на досягнення військово-професійних компетентностей:

ВПК 1. Здатність усвідомлювати основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, розвивати громадянську стійкість та морально-психологічну готовність до збройного захисту держави.

ВПК 2. Здатність розуміти вплив стрес-факторів в умовах бойових дій на психіку військовослужбовця, способи подолання негативних психічних станів та надавати першу психологічну допомогу (самодопомогу).

ВПК 3. Здатність розуміти основні способи ведення розвідки, здійснювати виявлення і оцінювання противника, аналізувати інформацію отриману в ході спостереження.

ВПК 4. Здатність розуміти принципи військової комунікації, основні способи та засоби військового зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій та тактичні сигнальні жести.

ВПК 5. Здатність розуміти принцип дії уражаючих факторів зброї масового ураження та ознаки її застосування, знати призначення та порядок використання засобів індивідуального захисту, порядок дій на зараженій місцевості.

ВПК 6. Здатність орієнтуватися на незнайомій місцевості за картою та без карти, за допомогою небесних світил, компаса, годинника та навігаційних приладів, здійснювати рух за визначеним маршрутом.

ВПК 7. Здатність розуміти сутність інженерного обладнання та маскування позицій, заходів безпеки при поводженні з вибуховими речовинами, порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї.

ВПК 8. Здатність застосовувати вимоги статей статуту в повсякденній діяльності та під час дії воєнного стану.

ВПК 9. Здатність розуміти алгоритм домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF), принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC), знати способи та методи евакуації, надавати домедичну допомогу при пораненнях та травмах під час виконання службових (бойових) функцій і завдань

ВПК 10. Здатність розуміти положення загальновійськового бою, знати порядок виконання переміщень на полі бою у складі бойових груп в основних видах бою з урахуванням досвіду застосування підрозділів під час воєнних дій на території України, основні тактичні прийоми застосування БпЛА.

ВПК 11. Здатність розуміти призначення, тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, принцип дії, автомата, порядок застосування стрілецької зброї та ведення вогню з неї для виконання поставлених бойових завдань, призначення, будову та принцип дії ручних

гранат та порядок їх застосування.

ВПК 12. Здатність розуміти порядок переміщення (пересування) на території, яка контролюється противником, застосування прийомів та способів забезпечення життєдіяльності в автономних умовах, здійснення протидії впливу природних факторів на людину.

ВПК 13. Здатність усвідомлювати вимоги норм міжнародного гуманітарного права та відповідальність військовослужбовців за їх порушення.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Всього годин
Кількість кредитів ЄКТС/год	3/90
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.	60
- лекційні заняття, годин	36
- практичні заняття, годин	24
Самостійна робота	30
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

5. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування теми	Кількість годин			
	денна форма			
	у тому числі			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
5.1. Національно-патріотична підготовка				
Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	2	1		1
5.2. Психологічна підготовка				
Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	6	2	2	2
5.3. Розвідувальна підготовка				
Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.	2	2		
5.4. Зв'язок та комунікація				
Тема 1. Військова комунікація.	1	1		
Тема 2. Основи зв'язку.	1		1	
5.5. Підготовка з РХБЗ				
Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.	3	2		1

Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	3	1	1	1
5.6. Військова топографія				
Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.	4	1	1	2
5.7. Інженерна підготовка (мінна безпека)				
Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БПЛА.	2	1		1
Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	3	2		1
Тема 3. Мінна безпека.	1	1		
5.8. Статути Збройних Сил України				
Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців.	2			2
Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.	2	1		1
Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення.	2			2
5.9. Домедична допомога				
Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (CUF).	4	3	1	
Тема 2. Тактична польова допомога TFC.	4	3		1
5.10. Тактична підготовка				
Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ СВ ЗС України.	6	4		2
Тема 2. Дії солдата в оборонному бою.	4	2		2
Тема 3. Порядок дії солдата в наступі.	4	2		2
5.11. Вогнева підготовка				
Тема 1. Стрілецька зброя.	6	3	1	2
Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.	16	1	13	2
Тема 3. Ручні гранати.	8	1	4	3
5.12. Виживання				
Тема 1. Забезпечення життєдіяльності.	2	1		1
5.13. Міжнародне гуманітарне право				
Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни.	2	1		1
Усього годин	90	36	24	30

6. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми лекційних занять	Кількість годин
6.1. Національно-патріотична підготовка		
1.	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	1
6.2. Психологічна підготовка		
2.	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самодопомога. Вплив бою на психіку.	2
6.3. Розвідувальна підготовка		
3.	Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.	2
6.4. Зв'язок та комунікація		
4.	Тема 1. Військова комунікація.	1
6.5. Підготовка з РХБЗ		
5.	Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.	2
6.	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1
6.6. Військова топографія		
7.	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.	1
6.7. Інженерна підготовка (мінна безпека)		
8.	Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.	1
9.	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	2
10.	Тема 3. Мінна безпека.	1
6.8. Статути Збройних Сил України		
11.	Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.	1
6.9. Домедична допомога		
12.	Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (CUF).	3
13.	Тема 2. Тактична польова допомога TFC.	3
6.10. Тактична підготовка		
14.	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ СВ ЗС України.	4
15.	Тема 2. Дії солдата в оборонному бою.	2
16.	Тема 3. Порядок дії солдата в наступі.	2
6.11. Вогнева підготовка		
17.	Тема 1. Стрілецька зброя.	3
18.	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.	1
19.	Тема 3. Ручні гранати.	1

6.12. Виживання		
20.	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності.	1
6.13. Міжнародне гуманітарне право		
21.	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни.	1
Усього годин:		36

6.1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА

Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.

Керівник заняття розповідає про українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. Звертає увагу, як у ході революції вперше у новітній історії український народ утвердив себе як політичну націю і створив незалежну українську державу. Доводить інформацію про визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації. Показ відеороликів про успішні дії військовослужбовців під час ведення бойових дій із наголошенням, що якісна підготовка впливає на результат, веде до перемоги.

6.2. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА

Тема 1. Способи та методи психологічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку

Заняття 1. Прийоми психічної саморегуляції.

Заняття проводити в «колі довіри» під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі стресовими станами, способами та методами саморегуляції, застосовують їх на практиці. Наприкінці заняття проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та самооцінкою особистих відчуттів.

Заняття 2. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачів вищої освіти ознайомлюють із психічними реакціями людини, вони вивчають картки першої психологічної допомоги, виконують практичні вправи з надання психологічної допомоги. Наприкінці заняття проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та оцінюванням їх дій.

6.3. РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій.

Заняття 1. Розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території), на якій знаходиться озброєння та бойова техніка, танки, гармати,

пункти управління FPV БпЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станцій радіолокаційної розвідки. Ознайомлення з тактикою дій противника.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти наголошується на важливості комунікації, наводять приклади військової комунікації, які в бойовій обстановці відіграли роль в досягненні результату та приклади з відсутністю комунікації та наслідків (до яких це може призвести).

Заняття 2. Види ворожих безпілотних літальних апаратів (далі – БпЛА), дронів-камікадзе, їх характеристики та порядок протидії їм.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, знімки з ворожими БпЛА та тактику їхніх дій. Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням, бойовими можливостями ворожих БпЛА та розвідувально-ударних дронів. До них доводять основні принципи з протидії ворожим БпЛА та дронам-камікадзе.

6.4. ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ

Тема 1. Військова комунікація.

Заняття 1. Військова комунікація – як джерело всеобізнаності. Вертикальна та горизонтальна комунікація.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти наголошується на важливості комунікації, наводять приклади військової комунікації, які в бойовій обстановці відіграли роль в досягненні результату та приклади з відсутністю комунікації та наслідків (до яких це може призвести).

Тема 2. Основи зв'язку.

Заняття 1. Способи зв'язку та вимоги до них. Тактичні сигнальні жести.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам вищої освіти доводяться основні способи зв'язку, які використовуються в 21 ході ведення бойових дій, мова жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, у той же час як інші засоби зв'язку застосовувати дуже важко, які є демаскуючим фактором. Вивчають розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шифкування.

6.5. ПІДГОТОВКА З РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.

Заняття 1. Ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У його першій частині заняття здобувачам вищої освіти доводиться інформація щодо ознак ядерного вибуху, застосування брудних боєприпасів, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин, а також стосовно шкоди, яку завдають уражаючі фактори ядерної зброї, та способи захисту від неї. У другій

частині заняття вивчаються знаки, які використовуються для позначення районів забруднення, способи визначення рівня забруднення за допомогою приладів і пристосувань.

Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.

Заняття 1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дії особового складу у разі їх отримання. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У першій частині заняття здобувачам вищої освіти доводиться інформація щодо призначення, будови протигазу та складу комплекту загальновійськового захисного комплекту, демонструють порядок користування протигазом та загальновійськовим захисним комплектом. У другій частині заняття здобувачі вищої освіти тренуються користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом, виконують нормативи із ЗЗМУ №1, 4а, 4б, 8.

Удосконалення знань, умінь та навичок здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів вищої освіти.

6.6. ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ

Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.

Заняття 1. Місцевість та її елементи. Топографічні карти Збройних Сил України.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час заняття до здобувачів вищої освіти доводить інформацію про предмет і завдання військової топографії, місцевість та її елементи, основні види місцевості, їх тактичні властивості, способи вивчення місцевості, а також про призначення, масштаби та характеристики топографічних карт.

Заняття 2. Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). На занятті до здобувачів вищої освіти доводить інформація про способи орієнтування на місцевості, а також ними відпрацьовуються завдання з визначення сторін світу різними способами.

6.7. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА (МІННА БЕЗПЕКА)

Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА.

Заняття 1. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби. Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосуванням сканера

(детектора) виявлення БпЛА. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У ході заняття до здобувачів вищої освіти доводить порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позиції. Порядок та послідовність вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби, парного окопу, їх фортифікаційні обладнання (розміри) та порядок маскування.

Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання.

Заняття 1. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час теоретичного заняття здобувачам вищої освіти доводиться інформація про види невибухових інженерних загороджень і порядок їх улаштування. Призначення, тактико-технічні характеристики, загальну будову, принцип дії протипіхотних та протитанкових мін.

Тема 3. Мінна безпека.

Заняття 1. Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення, види тротильових шашок, підрильники, різновиди детонуючих шнурів. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час теоретичного заняття здобувачам вищої освіти доводиться інформація про класифікацію вибухонебезпечних предметів, саморобних вибухових пристроїв та можливі місця їх встановлення. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

6.8. СТАТУТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців.

Заняття 1. Зміст Військової присяги. Основні принципи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців.

Здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Статуту внутрішньої служби ЗС України в розрізі теми заняття. Вивчають зміст Військової присяги. Особлива увага приділяється принципам військової служби (вірності, єдності, відповідальності, доброчесності, неупередженості та професіоналізму).

Заняття 2. Загальні обов'язки військовослужбовців.

Здобувачі вищої освіти самостійно вивчають положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями.

Заняття 1. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). До здобувачів вищої освіти доводяться основні положення Статуту внутрішньої служби ЗС України в розрізі теми заняття.

Заняття 2. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців.

Здобувачі вищої освіти самостійно вивчають положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення.

Заняття 1. Військова дисципліна, її суть та значення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни. Заохочення, які застосовуються до солдат. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдатів.

Здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Дисциплінарного статуту ЗС України в розрізі теми заняття.

Заняття 2. Ознайомлення зі статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Вивчення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері. Здобувачі вищої освіти самостійно ознайомлюються зі статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Вивчення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері.

6.9. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА

Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (Care Under Fire).

Заняття 1. Вступ до протоколу курсу тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» (далі – TCCC). Призначення, склад, правила використання АМЗІ.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання.

Довести до відома здобувачів вищої освіти інформацію про основні причини смертей на полі бою, яких можна уникнути, та заходи для збільшення виживання. Визначити фази надання допомоги в ТССС та пріоритети під час кожної з них.

Вивчити принципи надання допомоги в бойовій та небойовій обстановці на різній місцевості. Зазначити роль немедичного особового складу під час надання допомоги в тактичних умовах. Окреслити ключові фактори впливу на надання допомоги в тактичних умовах. Наголосити на важливості тренувань з домедичної підготовки. Схарактеризувати три основні цілі ТССС.

Вивчити призначення, склад, правила використання АМЗІ.

Заняття 2. Ознайомити здобувачів вищої освіти з домедичною допомогою на етапі «допомога під вогнем/під загрозою» (Care under fire/Threat, CUF).

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання.

Визначити роль вогневої переваги та стримування небезпеки, а також вплив тактичної обстановки на надання допомоги. Окреслити порядок дії, перед наданням допомоги пораненому, для запобігання додатковим втратам. Визначити пріоритети та алгоритм дії для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортування. Наголосити на важливості швидкого накладання турнікету на кінцівки для контролю критичних кровотеч при наданні допомоги під вогнем. Продемонструвати на собі накладання турнікету однією рукою під вогнем. Продемонструвати накладання турнікету пораненому двома руками під вогнем. Довести інформацію щодо способів перетягування/перенесення пораненого одним бійцем та двома під вогнем, їх переваги та недоліки. Продемонструвати перетягування/перенесення пораненого одним бійцем під вогнем. Продемонструвати перетягування/перенесення пораненого під вогнем двома бійцями.

Заняття 3. Накладання турнікетів на етапі «допомога під вогнем».

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням засобів індивідуального бронезахисту та за наявності індивідуального озброєння. До здобувачів вищої освіти довести способи накладання турнікетів. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях з тактичної та вогневої підготовки, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Заняття 4. Способи та методи евакуації. Одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника. двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. Здобувачам вищої освіти пояснюються методи та способи евакуації. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовки, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Тема 2. Тактична польова допомога TFC (Tactical Field Care).

Заняття 1. Принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC).

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання. Визначення важливості охорони та безпеки постраждалого під час тактичного польового догляду. Розгляд принципів витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Наголосити на важливості з'ясування способів передачі інформації про постраждалого до командування або медичного персоналу. З'ясувати інформацію про тактичну обстановку та постраждалого, релевантну для передачі. Довести принципи сортування під час TFC.

Заняття 2. Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) із використання ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовок, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Визначити кровотечі, що загрожують життю. Наголосити на важливість якнайшвидшого накладання турнікета на кінцівку для контролю кровотечі, що загрожує життю. Визначити місця на тілі людини, де можна застосовувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч. Продемонструвати правильне накладання турнікету. Визначити ризики застосування імпровізованого турнікету. Продемонструвати правильне виконання тампонади гомеостатичним бинтом. Здійснити перевірку ефективності накладеного турнікета.

Відпрацювати 4 оперативні процедури безпеки у фазі «тактична польова допомога». Навчитися створювати прямий та непрямий тиск на місце поранення для контролю масивної кровотечі. Відпрацювати техніку накладання турнікету (5-8 см). Навчитися проводити тампонаду вузлових поранень гемостатичним бинтом. Сформувати правильну техніку накладання тиснучих пов'язок.

Заняття 3. Прохідність дихальних шляхів.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) із використання ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовок, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Розпізнати ознаки обструкції дихальних шляхів. Продемонструвати відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи відведенням щелепи. Продемонструвати переведення пораненого у стабільне бокове положення в тактичних умовах.

Навчити техніки перевірки дихання «чую-бачу-відчуваю»; техніки закидання голови та підйому підборіддя, витягування щелепи; пересуванню пораненого в стабільні положення.

6.10. ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України.

Заняття 1. Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України, їх організаційно-штатна структура. Озброєння механізованого відділення.

Заняття проводяться в навчальному класі під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням та бойовими можливостями механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України їх організаційно-штатною структурою.

Заняття 2. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з: призначенням БпЛА, їх класифікацією та бойовими можливостями, формами, способами, основними тактичними прийомами застосування БпЛА; основними демаскуючими ознаками (слабкими місцями) БпЛА та способами їх виявлення; рекомендаціями щодо знешкодження БпЛА. Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики із застосування БпЛА.

Заняття 3. Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти вивчають обов'язки стрільця, піднощика боєприпасів, спостерігача.

Тема 2. Дії солдата в оборонному бою.

Заняття 1. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритм дії у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти: ознайомлюються з порядком дій під час ведення вогню та відбиття нападу противника; вивчають порядок дій за сигналами оповіщення; розглядають порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони, способи пересування залежно від рельєфу місцевості; вивчають порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну). Здобувачам вищої освіти доводять порядок дій у випадку обходу противником з флангу, виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Тема 3. Порядок дії солдата при наступі.

Заняття 1. Порядок дій у наступальному бою, завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу. Завдання вогневої (маневреної) групи.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). До здобувачів вищої освіти доводиться інформація про порядок дій стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою та схематично демонструються можливі варіанти дій. Доводиться порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню та застосування ударних БпЛА противником; порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї; порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу; завдання вогневої (маневреної) групи. Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки та узгодженості дій у складі підрозділу.

6.11. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Тема 1. Стрілецька зброя.

Заняття 1. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення, ТТХ, принципи її застосування.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У навчальному класі виставляють макети або зразки навчальної зброї, яка є на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин. Під час заняття викладач (інструктор) інформує про види стрілецької зброї, в яких підрозділах вони є на озброєнні, показує представлені зразки зброї та розповідає про їх призначення, ТТХ і основні принципи застосування. У кінці заняття здобувачам вищої освіти надається можливість оглянути зразки зброї. Підбиваються підсумки заняття.

Заняття 2. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення.

Заняття проводиться з демонстрацією стрілецької зброї під керівництвом викладача (інструктора). На початку заняття викладач (інструктор) розповідає про послідовність роботи частин та механізмів при пострілі та його періодах, порядок спорядження магазину. Здобувачі вищої освіти тренуються споряджати магазини, та заряджати і розряджати автомат, ставити на запобіжник. У подальшому вони виконують нормативи з вогневої підготовки.

Заняття 3. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва). Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Викладач (інструктор) пояснює призначення, характеристики та будову коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва), порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.

Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.

Заняття 1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Нормальні (табличні) умови стрільби. Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряних цілях. Вивчення правил стрільби та вирішення вогневих завдань.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). У навчальному класі здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням вихідних установок для ведення вогню зі стрілецької зброї. Також вивчають порядок визначення поправок на відхилення з урахуванням метеорологічних умов при призначенні вихідних установок для стрільби. Вивчають правила

стрільби та вирішують вогневі завдання. Тренуються визначати відстань до мішені за допомогою мушки або окомірним методом.

Заняття 2. Стрілецькі тренування (маніпуляції зі зброєю).

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Викладач (інструктор) пояснює положення, які використовуються для стрільби з автомата, демонструє, як їх приймати. Здобувачів вищої освіти поділять на групи, в яких вони тренуються приймати різні положення для стрільби.

Заняття 3. Відпрацювання утримання зброї в різних положеннях.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, у русі, у пішому порядку.

Заняття 4. Поводження зі зброєю.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Тренування плавного спуску спускового гачка при утриманні зброї в різних положеннях. Відпрацювання поворотів та розворотів із мінімізацією стрілка в різних положеннях. Розряджання зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розряджання.

Заняття 5. Вирішення вогневих завдань.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Виконання завдань із визначення відстані до цілі, поправок на погодні умови, вивчення правил стрільби. Здобувачі вищої освіти у подальшому вдосконалюватимуть отримані навички протягом подальших занять із вогневої й тактичної підготовки.

Заняття 6. Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах (електронний, мультимедійний, лазерний тир, тощо).

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Заняття організовується відповідно до вимог «Курсу стрільб».

Тема 3. Ручні гранати.

Заняття 1. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Навчання здобувачів вищої освіти правильному метанню гранати на дальність та влучність із різних положень.

Заняття проводяться у навчальному класі методами лекції та демонстрації під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі зразками ручних гранат, які є на озброєнні в ЗСУ, їх призначення, будова, тактико-технічними характеристиками і принципами дії. Викладач (інструктор) демонструє порядок та послідовність збирання-розбирання ручних гранат, розповідає про прийоми метання гранат на дальність та влучність із різних положень. Здобувачі вищої освіти тренуються у збиранні-розбиранні ручних гранат.

Заняття 2. Метання навчально-імітаційних гранат у пішому порядку.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора).

Заняття 3. Порядок дій особового складу під час швидкісного метання гранат.

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора).

Заняття 4. Особливості метання ручних гранат в лісній місцевості, в урбанізованій місцевості.

Заняття проводять під керівництвом викладача (інструктора).

Заняття 5. Особливості підготовки до метання ручної кумулятивної гранати.

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора).

6.12. ВИЖИВАННЯ

Тема 1. Забезпечення життєдіяльності.

Заняття 1. Забезпечення життєдіяльності в польових умовах.

Заняття проводять під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачів вищої освіти ознайомлюють з базовими принципами забезпечення життєдіяльності в польових умовах, вибору місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників, водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань. Демонструють макети вогнищ, фільтрів для очищення води та місць відпочинку.

6.13. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни.

Заняття 1. Основні терміни та поняття МГП. Поводження з військовополоненими. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП, зокрема з питань поведінки з військовополоненими.

Заняття проводиться у формі лекції під керівництвом викладача (інструктора). До здобувачів вищої освіти доводяться основні вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України».

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми практичних занять	Кількість годин
1.	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2
2.	Тема 2. Основи зв'язку.	1
3.	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1
4.	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.	1
5.	Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі «допомога під вогнем» (CUF).	1
6.	Тема 1. Стрілецька зброя.	1
7.	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї.	13

8.	Тема 3. Ручні гранати.	4
Усього годин		24

8. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи.	1
2.	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку.	2
3.	Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження.	1
4.	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості.	1
5.	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості.	2
6.	Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БПЛА.	1
7.	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	1
8.	Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців	2
9.	Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями	1
10.	Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення	2
11.	Тема 2. Тактична польова допомога TFC	1
12.	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ СВ ЗС України	2
13.	Тема 2. Дії солдата в оборонному бою	2
14.	Тема 3. Порядок дії солдата в наступі	2
15.	Тема 1. Стрілецька зброя	2
16.	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	2
17.	Тема 3. Ручні гранати	3
18.	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності	1
19.	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни	1
Усього годин:		30

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вибір методів навчання зумовлений характером пізнавальної діяльності здобувача вищої освіти та особливостями освітнього процесу у закладі вищої освіти. Зокрема, для досягнення мети навчальної дисципліни, формування комплексу відповідних знань та вмінь застосовуються пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий та дослідницький методи.

10. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Система оцінювання передбачає накопичення 100 балів із кожної навчальної дисципліни, які перераховуються в національну шкалу та шкалу оцінювання ЄКТС.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;

уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;

характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, семінарських та консультаціях, результати самостійної роботи осіб, що навчаються) рекомендується проводити за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;

60% - завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, що навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни виставляється здобувачам вищої освіти за сумарною кількістю набраних балів, отриманих в результаті поточного та підсумкового контролів.

Позитивні бали виставляються тільки тим здобувачам вищої освіти, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень компетентності та критерії оцінювання	Кількість набраних балів
Високий (творчий): Здобувач вищої освіти систематично за поточним й за підсумковим контролями виявив глибокі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно дав відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач та аналізувати достовірність одержаних результатів, допускаючи деякі неточності.	90-100
Достатній (конструктивно-варіативний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролями виявив міцні знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, аргументовано дав відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, допускаючи неточності і несуттєві помилки.	85-89
Достатній (конструктивний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролями виявив достатні знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні (неістотні) неточності, достатні вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	75-84
Середній (репродуктивний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролями виявив посередні знання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав мало аргументовані відповіді на поставлені питання, які містять істотні неточності, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних задач.	66-74

Достатній (репродуктивний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролюями виявив слабкі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав неточні або мало аргументовані відповіді на поставлені питання, з порушенням послідовності викладення, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, допускаючи суттєві помилки.	60-65
Низький (рецептивно-продуктивний): Здобувач вищої освіти виконав значну частину видів навчальної роботи, за поточним й підсумковим контролюями виявив незнання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач (здобувач вищої освіти має право на повторний підсумковий контроль).	35-59
Низький (непродуктивний): Здобувач вищої освіти виконав частину видів навчальної роботи, за поточним й підсумковим контролюями виявив незнання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень (здобувач вищої освіти обов'язково повинен повторно вивчити навчальну дисципліну).	1-34

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	Зараховано	A	відмінне виконання
85–89	Добре		B	вище середнього рівня
75–84			C	загалом хороша робота
66–74	Задовільно		D	непогано
60–65			E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно		FX	необхідне перескладання
1–34			F	необхідне повторне вивчення курсу

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 10.05.2025 № 4392-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>.
2. Про Збройні Сили України : Закон України від 19.03.2025 р. № 4255-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>.
3. Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі : Закон України від 10.05.2025 № 4344-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-20#Text>.
4. Про національну безпеку України : Закон України від 09.08.2024 № 3858-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
5. Про оборону України : Закон України від 05.01.2025 № 4068-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
6. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.05.2025 № 4331-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.
7. Про протимінну діяльність в Україні : Закон України від 01.01.2024 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>.
8. Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 09.08.2024 № 3859-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>.
9. Про затвердження Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 р. № 734. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF#Text>.
10. Про затвердження Положення про використання повітряного простору України : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.01.2022 № 1427-2021-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954-2017-%D0%BF#Text>.
11. Керівництво з виконання інженерних заходів маскування військ та об'єктів : Наказ Головного управління оперативного забезпечення ЗСУ від 06.12. 2017 р. № 90. Київ : ГУОЗ ЗС України, 138 с.
12. Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення від 18.05.2005 № 2566-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_379#Text.
13. Про затвердження Авіаційних правил України «Правила використання повітряного простору України» : Наказ Державіаслужби України та МОУ, Міністерство оборони України від 11.06.2018 р. № 430/210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1056-18#Text>.
14. Про затвердження Інструкції з організації інженерного забезпечення охорони державного кордону України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 02.03.2019 № 156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0510-19#Text>.
15. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 р. № 441. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text>.
16. Про затвердження Правил виконання польотів безпілотними авіаційними комплексами державної авіації України : Наказ Міністерство

оборони України від 08.12.2018 р. № 661. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0031-17#Text>.

17. Про затвердження Правил технічної експлуатації БпАК I класу: Наказ Міністерства оборони України від 10.08.2018 р. № 401. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1062-18#Text>.

Додаткова

1. Аносенков А. А., Коломієць Ю. М., Мукоїда Р. В. Особливості інженерного обладнання та утримання блокпостів під час дії правового режиму воєнного стану : методичні рекомендації. Одеса : ОДУВС, 2025. 47 с.

2. Бойове забезпечення: інженерне, топогеодезичне, радіаційний, хімічний, біологічний захист: підручник / Г. О. Радіонов та ін. Харків : НА НГУ, 2016. 362 с.

3. Боротьба з безпілотними літальними апаратами (за досвідом проведення ООС (раніше АТО). Київ : «Центр учбової літератури», 2022. 43 с.

4. Військова топографія : підручник. 5-те вид., перероб. та доп. / С. Г. Шмаль, О.В. Кравчук, А.М. Гудзь, С.В. Прищеп, О.П. Полець. Київ : видавництво Ліра-К, 2020. 644 с.

5. Дідур О. Л., Шевенко М. С. Міни : посібник військовослужбовцю ЗСУ, НГУ, ТрО України. Київ-Львів, 2022. 300 с.

6. Довідник сапера: ПВП 7-24 (87). 40-8 : Об'єднаний навчально-тренувальний центр командування сил підтримки збройних сил України «Поділля», 2025. 144 с.

7. Коломієць Ю. М., Мукоїда Р. В., Жуковський С. В. Тактична підготовка працівників поліції в умовах воєнного стану : навч. посіб. Одеса : ОДУВС, 2023. 117 с.

8. Комісаров М. В., Підгородецький М. М. Методика оцінювання ефективності виконання заходів протимінної діяльності. *Військова кібернетика та системний аналіз*. 2022. № 1(43). С. 13–18.

9. Крилюк В. О., Кузьмін В. Ю., Кузьмінський І. В., Цимбалюк Г. Ю., Губенко І. Я., Федосєєва О., Домедична допомога. Травма (алгоритми та маніпуляції) : метод. посібник. Київ, 2017. 84 с.

10. Крилюк В. О., Кузьмін В. Ю., Кузьмінський І. В., Цимбалюк Г. Ю., Губенко І. Я., Федосєєва О. В., Домедична допомога. Серцево-легенева реанімація (алгоритми та маніпуляції) : методичний посібник. Київ, 2017. 73 с.

11. Мацько О. Й., Коваль В. В., Комісаров М. В., Мацько О. Й. До питання визначення внеску факторів в ефективність виконання заходів протимінної діяльності в Україні. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2021. № 3(44). С. 154–158.

12. Пам'ятка військовослужбовцю під час підготовки до бою та в бою. Київ : Вид. дім «СКІФ», 2022. 60 с.

13. Психологічна підготовка військовослужбовців ЗСУ до перебування в умовах різкої зміни бойової обстановки та умовах примусової ізоляції. Методичні рекомендації. Київ : «Центр учбової літератури», 2022. 108 с.

14. Психологія бою /Гриневич Т. Л., Капінус О. С., Мацевко Т. М., Неурова А. Б., Романишин А. М.; за ред. А. М. Романишина. Львів : Видавництво «Астролабія», 2022. 336 с.

15. Трофименко П. Є., Сорокоумов Г. В., Демидко Л. С. Основи інженерної підготовки, тактичного маскуванню та радіаційного, хімічного, біологічного захисту в артилерійських підрозділах : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2021. 266 с.

16. Троцький Р. С., Чуприна О. В., Блінов О. А. Тактика надання самопомогі та взаємодопомогі під час ведення бойових дій : навч. посіб. Київ: НАВС, 2016. 137 сТП 7-00(194)11.01 : збірник «Нормативів з бойової підготовки СВ ЗСУ». Команд. підготовки СВ ЗСУ, 2021.160 с.

17. Шолудько В. Г., Єсаулов М. Ю., Вакуленко О. В., Гурський Т. Г., Фомін М. М. Організація військового зв'язку : навчальний посібник. Київ : Вид. дім «СКІФ», 2023. 280 с.

18. Ярош С. П., Бережний А.О., Малюга В. Г. Основи радіоелектронної боротьби : навчальний посібник. Харків : ХНУПС, 2024. 208 с.